

Čís. 3450.

Ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nedotýká se vyrovnání, potvrzených před jeho účinností.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R II 26/24.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítl žalovaný, že zažalovaná pohledávka byla žalobcem přihlášena k vyrovnacímu řízení žalovaného, že dle vyrovnání, soudem dne 23. ledna 1923 právoplatně potvrzeného, byl žalovaný povinen zaplatiti věřitelům 25% kvotu ve splátkách 10% do 3 měsíců ode dne právoplatného potvrzení vyrovnání, 10% do dalších tří měsíců a 5% do dalších 2 měsíců. Procesní soud první stolice zrušil směnečný platební příkaz. Důvody: Zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., jehož se dovolává žalobce, stanoví v doplněném §u 57 vyr. ř., že, nesplní-li dlužník včas a zcela potvrzené vyrovnání, zrušují se úplně i jiné výhody vyrovnáním poskytnuté, čemuž jest nepochybně rozuměti tak, že dlužník musí zaplatiti celou pohledávku, když nezaplatil i jen jednu kvotu vyrovnací včas a zcela, jak dle narovnání byl povinen. V tomto případě jedná se o to, zda doplněný předpis §u 57 vyr. ř. vztahuje se na vyrovnání, které bylo ujednáno a právoplatně potvrzeno již dnem 23. ledna 1923, tedy před působností cit. zák., t. j. před 19. květnem 1923, jehož druhé a třetí kvoty vyrovnací, splatné až dne 23. července a 23. září 1923, tudíž až za působnosti nového zákona, žalovaný nezaplatil. Při řešení této otázky nutno přihlídnouti jednak k zásadě §u 5 obč. zák., že zákony nepůsobí zpět, jednak ku podstatě vyrovnání samého. Zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. neobsahuje ustanovení o své zpětné působnosti. Pokud se týče vyrovnání samého jest toto smlouvou mezi věřiteli a dlužníkem. Poněvadž smlouvou strany stanoví svá práva a své povinnosti, bylo by muselo ve vyrovnání mezi stranami výslovně býti ujednáno, že obživne původní pohledávka, nebude-li některá kvota včas zaplacená. Toho žalobce ani netvrdil a vyrovnací usnesení neobsahuje takového ustanovení. Proto účinky cit. zák. tedy i takto nastati nemohou, protože jich ani strany samy nezamýšlely a neujednaly. Žalovaný nabyl potvrzeným vyrovnáním právo spláceti pohledávku žalobcovu v určitých lhůtách a vyrovnacích kvotách a toto právo žalovaného smlouvou jím nabyté nemůže býti zrušeno zákonem, který později vyšel (§ 5 obč. zák.). Žalobce nemůže se tedy dovolávati zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., ježto zákon ten, jak výše uvedeno, nemůže se vztahovati na zmíněné vyrovnání. A poněvadž žalobce dle toho není oprávněn uplatňovati celou svou pohledávku ze směnky a touto žalobou ani neuplatňuje pohledávku z vyrovnání, byl jeho žalobní nárok zamítnut. Odvolací soud zrušil rozsudek soudu první stolice a uložil mu, by, vyčkaje pravomoci, jednání doplnil a věc znovu rozhodl. V otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: První část odvolání opírá se o to, že prý čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. působí nazpět, a odvozuje z toho, že žalobní nárok je po právu

v plné výši. Tato první část odvolání není však oprávněna. V tomto směru sdílí odvolací soud úplně právní názor prvního soudce, že čl. III. uvedeného zákona pro tento případ neplatí. K vyvrácení příslušných vývodů odvolatelových podotýká se ještě toto: Otázka zpětné účinnosti čl. III. není řešena v tomto článku, nýbrž v čl. IV. Tento zákon nabytí dle čl. IV. účinnosti dnem vyhlášení, to jest 19. května 1923. Článek III. ustanovuje výslovně, že tento zákon nepůsobí zpět ve příčině nejnížší vyrovnací částky ani při návrzích dlužníků na zahájení vyrovnávacího řízení, které byly učiněny přede dnem jeho vyhlášení. Z toho plyne, že zákon nepůsobí zpět a nabytá práva dlužníků zůstávají v platnosti. Zákon v čl. I. a III. zoslabil dosavadní právo a změnil je v neprospěch dlužníka. Ani důvodová zpráva vládní předlohy, ani zprávy příslušných výborů poslanecké sněmovny a senátu (tisk 3974 posl. sněmovny, dále tisk 1574 a 1603 senátu) neposkytují opory pro názor, že čl. III. působí zpět. Z čl. IV. jde jasně na jevo, že úmyslem zákona je, by dlužníci byli potud favorisováni, že nedotčena mají zůstatí práva, jichž nabyli před 19. květnem 1923. To platí, ačkoliv tento zákon má povahu práva donucovacího. Dle toho má žalobce nárok pouze na 25% pohledávky.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu žalobcovu.

D ů v o d y:

Žalobcův názor, že zákonu ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., jímž změněna byla některá ustanovení konkursního a vyrovnávacího řádu, přísluší zpětná působnost vůbec a že zejména platí ustanovení čl. III. tohoto zákona, dle něhož sleva a jiné výhody, poskytnuté dlužníku vyrovnáním se i tehdy ruší, jestliže dlužník včasné a plně potvrzeného vyrovnání nesplní, následkem zpětné působnosti též ohledně vyrovnání již před účinností toho zákona k místu příšlých, nebyla-li dosud dlužníkem splněna, sdíleti nelze. V první řadě záleží na tom, co shora uvedený zákon sám o zpětné své působnosti ustanovuje. V tom směru poukazuje žalobce na čl. IV. zákona a z tohoto článku snaží se dovoditi zpětnou působnost v hořejším smyslu, než neprávem. V článku IV. stanoví se pouze, že jest návrhy na zahájení vyrovnávacího řízení, učiněné přede dnem účinnosti zákona, pokud nebyly konečně zamítnuty, co do míry nejnížší vyrovnací částky posuzovati podle posavadního předpisu. Tímto článkem upravuje se tedy jen otázka zpětné působnosti ohledně podaných a ještě nezamítnutých návrhů na vyrovnání. V té příčině mohly totiž vzniknouti pochybnosti, zda navrhovatelé, podávše návrhy na zahájení vyrovnávacího řízení za platnosti dřívějších předpisů, nenabyli práva, by návrhy ty posuzovány byly podle předpisů dřívějších. Vždyť ustanovoval čl. VIII., odstavec druhý, čís. 2 uvozovacího zákona ke konkursnímu a vyrovnávacímu řádu (cís. nař. ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák.), že o návrzích na vnucené vyrovnání, které budou učiněny po účinnosti nového konkursního řádu, jest jednati podle tohoto konkursního řádu, nebo-li že při návrzích před působností nového zákona učiněných platí podle zásady v čl. VIII. a IX. onoho uvozovacího zákona vyslovené dřívější konkursní řád. Článkem IV. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. byly tedy patrně jen

pochybnosti o zpětné působnosti ohledně nároků na zavedení vyrovnávacího řízení odstraněny, kdežto jinak o zpětné působnosti zákona ničeho nebylo ustanoveno a proto z uvedeného článku zpětnou působnost dovozovati nelze. Ani v motivech k zákonu (tisk čís. 3972 a 4020 poslanecké sněmovny a tisk čís. 1574 a 1603 senátu) není opory pro názor žalobců. Ve vládním návrhu tisk čís. 3972 poslanecké sněmovny se uvádí k odůvodnění čl. III. shora citovaného zákona mimo jiné, což ale na váhu nepadá, toto: »Podle praxe některých soudů pojímá se namnoze již nyní do vyrovnání ustanovení, že musí dlužník, nesplní-li včas ujednaného vyrovnání, zaplatiti věřitelům celou pohledávku. Povšechným stanovením tohoto důsledku bude účelně působeno na dlužníky, aby splnili, k čemu se zavázali vyrovnáním.« Z těchto slov plyne, že na zpětnou působnost zákona pomýšleno nebylo, ježto zpětná působnost se z nich nikterak vyčísti nedá. Vyrovnáním, dne 23. ledna 1923 vyrovnávacím soudem potvrzeným, dle něhož byl dlužník povinen zaplatiti 25% dluhů ve 3 splátkách, nabyt dlužník práva na slevu a placení v lhůtách, aniž by pohledávka obživla, kdyby splátky nebyly dodrženy. Tohoto nabytého práva byl by při zpětné působnosti čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., jak ji tvrdí žalobce, zbaven. To odporovalo by však ustanovení Šu 5 obč. zák., dle něhož nové zákony nemají účinku ani na činy předešlé ani na práva prve nabytá a nepůsobí zpět. Tato zásada je všeobecná a neplatí jenom, pokud jde o předpisy absolutně zapovídací, o jaké se však v zákoně ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nejedná, a pokud nový zákon nestanoví něco jiného. Jak uvedeno, zákon právě uvedený vyjma návrhy podané a dosud nezamítnuté, ničeho o zpětné působnosti neustanovil a platí proto ohledně něho zásada Šu 5 obč. zák., že se nabytých práv a tedy ani práv žalovaného skončeným vyrovnáním nabytých nedotýká.

Čís. 3451.

Vnucený správce jest aktivně a pasivně oprávněn ku sporům, týkajícím se užitků spravované nemovitosti.

Smlouvou, sjednanou dlužníkem ohledně užitků nemovitosti před zavedením vnucené správy, vázán jest i vnucený správce. Sem patří na př. smlouva dlužníka s cukrovarem o dodávce řepy z příští sklizně, spadající již do doby vnucené správy.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R II 27/24.)

Pachtýři, manželé S-ovi, zavázali se žalující cukrovarnické společnosti, že osází řepou 6 měřic pole; žalující dala jim semeno a 3.000 Kč zálohy na řepu, již měli dodat. Proti manželům S-ovým byla po té povolena exekuce zabavením pachtovních práv a zavedený vnucený správce se na vyzvání žalobkyně nevyjádřil, zda dodá žalobkyni umluvenou řepu a povolí srážku předplacených 3.000 Kč. Cukrovarnická společnost žalovala proto vnuceného správce na zjištění, že smlouva mezi žalující stranou a manžely S-ovými, uzavřená na jaře 1923 v ten